

З ЛИСТУВАННЯ ЄГОРА РЕДІНА ТА БОРИСА ГРІНЧЕНКА

Не перебільшенням буде сказати, що засноване при Харківському університеті Історико-філологічне товариство на початку ХХ ст. стало одним з провідних акумулюючих осередків наукового життя краю. Відтак, ключовою постаттю у цьому процесі була особа секретаря товариства, професора Харківського університету Єгора Кузьмича Редіна, у руках якого з'єднувались численні лінії зв'язків між вченими та Історико-філологічним товариством.

Саме до такої кореспонденції належать три листи Є. Редіна до видатного українського письменника, громадсько-політичного діяча, мовознавця, літературознавця та педагога Бориса Дмитровича Грінченка (1863–1910). Сфера його наукових інтересів лежить поза межами дослідницької зацікавленості Є. Редіна, тож означена кореспонденція має суто діловий характер. У перших двох листах Єгор Кузьмич повідомляє Бориса Дмитровича про отримання надісланих ним до бібліотеки Історико-філологічного товариства друкованих видань, високо оцінюючи їх наукову значимість. Поява третьої епістоли пов'язана з підготовкою до видання вісімнадцятого тому “Збірника Харківського історико-філологічного товариства”, який планувалось присвятити тридцятиліттю науковій діяльності та двадцятип'ятиліттю виконання обов'язків секретаря, а згодом – голови Товариства, професора Миколи Федоровича Сумцова (1854–1922). Вченим, що працювали у галузі наукових інтересів ювіляра, був надісланий інформаційний лист з проханням надати матеріали¹. Один з таких листів, ймовірно, був адресований Борису Грінченку, який підготував статтю, присвячену Петрові Кузьменку. Є. Редін повідомляє вченого про отримання статті, підкреслюючи її наукову вагу. Прикметно, що лист написаний українською мовою, адже в одному з листів до Миколи Федоровича Сумцова (від 8 липня 1902 р.) Редін зазначав: “Я очень жалею, что не знаю малороссийского языка. Я теперь мучусь над “Словарем” Василенка, и не знаю, как справлюсь с ним”². Таким чином, написавши

¹ Див.: Лист Історико-філологічного товариства до Я. Новицького від 7 лютого 1907 р. // ІР НБУВ, ф. 202, од. зб. 134, арк. 1.

² Див.: Сумцов Н. Ф. Человек золотого сердца (профессор Егор Кузьмич Редин). Харьков, 1909, с. 44.

листа українською, Єгор Кузьмич якнайкраще виказав повагу Борису Дмитровичу, який прагнув до розширення сфер її вжитку.

Листи зберігаються у фонді III (листування) Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського, куди вони потрапили з особового архіву Бориса Дмитровича Грінченка (ф. 170). Друкуються мовою оригіналу. Зважаючи на унікальність україномовного листа Є. Редіна, ми вирішили повністю зберегти первинну стилістику його автора.

1. *Є. Редін – Б. Грінченку, Харків – Чернігів, 5 травня 1901 р.*³

Харьков. Мая 5 дня 1901 г.

Глубокоуважаемый

Борис Дмитриевич!

Примите мою глубокую благодарность за Ваш подарок – Вашу интересную по богатству материалов книгу “Из уст народа”⁴.

С истинным уважением

Е. Редин.

ІР НБУВ, ф. III, од. зб. 40365, арк. 1, автограф.

2. *Є. Редін – Б. Грінченку, Харків – Чернігів, 24 серпня 1901 р.*⁵

[Харьков]. Август 24 1901 г.

Б[орису] Д[митриевичу] Гринченко.

М[илостивый] Г[осударь]!⁶

Историко-филологическое общество при Императорском Харьковском университете имеет честь выразить Вам⁷ искреннюю благодарность за доставленное⁸ в библиотеку Общества при отношении от 19 августа⁹ 1901¹⁰ г. за № – книги¹¹ “Земского Сборн[ика] Черниг[овской]

³ Лист виконаний на бланку Попереднього комітету з підготовки XII археологічного з'їзду, у лівому верхньому куті заповнений штамп: “Предварительный комитет по устройству XII археологического съезда в г. Харькове. Мая 5 дня 1901 г. № -, г. Харьков”.

⁴ Из уст народа. Малорусские рассказы, сказки и пр. / Б.Д. Гринченко. Чернигов, 1900, 488 с.

⁵ Лист виконаний на бланку Историко-филологического товариства, у лівому верхньому куті заповнений штамп: “Историко-филологическое общество при Императорском Харьковском университете. Август 24. 1901 г. № 138”.

⁶ Слова звернення написані від руки Є. Редіним.

⁷ Слово “Вам” вписане від руки Є. Редіним.

⁸ У слові “доставленное” закінчення -*oe* написане від руки Є. Редіним.

⁹ Слова “19 августа” вписані від руки Є. Редіним.

¹⁰ Одиниця в рік вписана Є. Редіним.

¹¹ Прочерк після номера та слово “книги” вписані Є. Редіним. Наступний текст до слова “секретарь” виконаний Є. Редіним у полі між друкованим текстом та підписом.

губ[ернии]”, №№ I–VII¹², и за “Литературу украинского фольклора”¹³. XIII^й т[ом] “Сборника” Общества печатается.

С искренним почтением

секретарь прив[ат]-доц[ент] *Е. Редин*¹⁴.

ІР НБУВ, ф. III, од. зб. 40364, арк. 1, друк, автограф.

3. *Є. Редін – Б. Грінченку, Харків – Київ, 28 березня 1907 р.*¹⁵

[Харьков]. III.28.1907 г.

Високоповажний Добродію!

Борис Дмитрович!

Щиро дякую Вам за Ваш прихильний лист і за Вашу одночасно надіслану працю, котра для пропонованого Збірника дуже підходе як по мові, так і по змісту, по зібранню свідомств про Кузьменка¹⁶. Корректую Вам посилатиму, але це не можна швидко зробити, бо, мабуть, почнемо друкувати Збірник¹⁷ опісля Зелених свят.

Коли можна роздобути патрет Кузьменка, то будьте ласкаві надішліть до мене на короткий час.

З великою й правдивою шановою

Е. Редин.

ІР НБУВ, ф. III, од. зб. 40360, арк. 1–1зв., автограф.

¹² “Земской сборник Черниговской губернии” – друкований орган (щомісячник) Чернігівської земської управи. Виходив у Чернігові у 1870–1916 рр.

¹³ Литература украинского фольклора. 1777–1900. Опыт библиографического указателя / Составил Б.Д. Гринченко. Чернигов, 1901, 318 с.

¹⁴ Підпис виконаний від руки.

¹⁵ Лист написаний на бланку Історико-філологічного товариства, у лівому верхньому куті заповнений штамп: “Историко-филологическое общество при Императорском Харьковском университете. III. 28. 1907 г. № -” 6

¹⁶ Кузьменко, Петро Семенович (1831–1874 (за іншими даними 1867)) – український поет, письменник етнограф. Належав до так званих “пошевченківців”. Друкувався в “Чернігівському листку”, “Черниговских губернских ведомостях”, в альманахах “Хата” та “Основа”. Випускник Чернігівської духовної семінарії (1852), жив і працював у містечку Понорниця, де створив український гурток, куди входила і відома солістка хору М. Лисенка М. Ходот-Загорська. Серед творів, оповідання “Не так ждалось, да так склалось”, поема “Дике поле”, перший нарис історії Понорниці.

¹⁷ Йдеться про XVIII випуск “Збірника Харківського історико-філологічного товариства”, виданого на пошану проф. Миколи Сумцова. У цьому збірнику була опублікована стаття Б. Грінченка про П. Кузьменка: *Грінченко Б.Д. Петро Кузьменко // Сборник Харьковского историко-филологического общества. Том XVIII. Издан в честь проф. Н.Ф. Сумцова. Харьков, 1909, с. 173–185; Окремиий відбиток: Грінченко Б.Д. Петро Кузьменко. Харків, 1908, 15 с.*